

Abstract:

Z. P. Pankiv, A. A. Kyrlychuk, O. S. Bonishko. ASSESSMENT OF AGRICULTURAL LAND SOILS of LVIV REGION

The basis of agricultural land assessment (soil rating, economic land assessment, normative monetary assessment of land) is the properties of agricultural soil groups (141 agricultural groups) within 11 natural-agricultural districts of Lviv region. The structure of the soil cover of Lviv region is dominated by sod-podzolic soils (17.9%), brown soils, mountain-forest (14.0%), dark gray podzolic soils (12.1%). Typical low-humus black soils (78.6%), podzolic black soils (75.2%), and black-meadow soils (66.9%) are characterized by the highest indicators of agricultural development. Quite significant agricultural development, due to large-scale drainage reclamation, is characterized by hydromorphic soils: meadow-swamp (94.7%), swamp (84.2%), peat-swamp (82.5%), lowland peatlands (72.1).

The most significant disadvantage of rating is the use of outdated information about natural and acquired soil properties, which do not correspond to the current state, do not reflect the quality of soils. In order to improve land assessment indicators, it is advisable to conduct soil research on all land plots. The weighted average rating of soil quality of agricultural lands of the region is 26 and has significant fluctuations in terms of natural-agricultural areas (NAA): 48 points for Zolochiv and 10 for Turkiv, which is due to the structure of agricultural groups in these areas and their diagnostic indicators. Dark gray podzolic and degraded, black soil podzolic and slightly degraded (75 points) and black soil crushed on the eluvium of dense carbonate rocks (76 points) have the highest rating of arable agricultural groups in Lviv region.

Economic assessment of land was carried out in the conditions of the collective farm-state farm system of land use at approximately the same cost per unit of production and therefore in modern conditions of diversity of agricultural entities they do not reflect the real situation and require significant improvement. The introduction of land reform in Ukraine has facilitated the monetary assessment of lands, which is determined by their location within a certain NAA, the composition of lands and the rating scores of the quality of agricultural groups of soils within them.

The highest cost of arable land in Borshechovytskyi and Zolochivskyi NAA districts (56.3 thousand UAH and 61.6 thousand UAH per 1 ha, respectively) (agro-group 100 d, e). UAH The highest cost of hayfields in Zolochiv SSR district - 20.3 thousand UAH per 1 hectare (agrogroup 133d) The highest value of 1 hectare of pastures in Sambir-Zhydachiv NAA district - 16.7 thousand UAH (agrogroup 18c).

Given the complexity and high cost of large-scale soil surveys within the state, it is advisable to conduct soil research on all land plots involved in civil relations (lease, sale, mortgage, gift, inheritance, mine), which will establish the real state of soil cover within their limits, calculate real assessment and, in the future, update information on the main means of labor in agriculture and forestry.

Key words: soil resources, agrogroups, natural-agricultural areas, rating of agrogroups, normative monetary assessment of soils.

Надійшла 13.04.2021р.

УДК 911.53

DOI:<https://doi.org/10.25128/2519-4577.21.1.22>

Любомир ЦАРИК, Петро ЦАРИК, Ігор ВІТЕНКО

ПІДХОДИ ЩОДО ОПТИМІЗАЦІЇ ЛАНДШАФТНО-ЕКОЛОГІЧНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕРИТОРІЇ ОБЛАСНОГО РЕГІОНУ

Розглянуто науковий підхід щодо оптимальної ландшафтно-екологічної організації території (ЛЕОТ), який базується на визначенні пріоритетів і критеріїв оптимальності в сучасних еколого-соціально-економічних умовах і їх порівнянні з існуючими підходами. Враховано складність геоекологічної ситуації, а також природно-ресурсний потенціал Тернопільської області. Проведено SWOT-аналіз об'єктивних передумов і суб'єктивних чинників ЛЕОТ і обґрунтовано доцільність її реалізації. На матеріалах перспективних регіональних ландшафтних парків, обґрунтованих до створення групою науковців-геоекологів і відображених в базових напрацюваннях вчених і практиків природокористування, розглянуто складність реалізації цього концептуального підходу в сучасних умовах сталого розвитку регіону.

Ключові слова: ЛЕОТ, SWOT-аналіз, оптимізація, збалансований розвиток.

Постановка науково-практичної проблеми. Ландшафтно-екологічна оптимізація території є складною і багаторівневою науковою і управлінською проблемою. На питання до фахівців збалансованого розвитку, що і в якій послідовності робити для досягнення мети,

отримаємо спектр суперечливих відповідей. Одні надаватимуть пріоритет розвитку промислового виробництва, другі пропонуватимуть інтенсивний розвиток агропромислової сфери, інші ратуватимуть за розвиток рекреаційної сфери, хтось – водного господарства,

лісового господарства тощо. На першому місці – виробничі пріоритети. Так традиційно ведеться тривалий час. І в плануванні, і у звітності – пріоритет виробничій сфері. Це свого роду – техноцентризм. Стан компонентів природи, природні умови проживання громадян – бюджетодефіцитні напрями, на які звертаємо увагу при виникненні загроз і конфліктів. А де ж тоді продуктивне життя громадян в гармонії з природою – базовий принцип стратегії сталого розвитку? Задекларований і часто вживаний у наукових публікаціях.

Актуальність та новизна дослідження полягає в тому, що впродовж десятків років оптимізація регіонального розвитку залишалась по за увагою комплексних географічних чи геоecологічних досліджень. В програмних документах обласних управлінських структур часто бачимо надумані стратегії перспективного розвитку, а ніж науково-обґрунтовані. Пріоритети надають розвитку рекреації, мінерально-сировинного комплексу не враховуючи при цьому реальну вартісну оцінку природно-ресурсного потенціалу, наявності в області високої частки високопродуктивних земельних угідь тощо. Природно-господарський регіональний комплекс є складною еколого-соціально-економічною системою, яка лише за умов оптимізації природної, соціальної і економічної підсистем (векторів розвитку) може досягти збалансованого, а значить оптимального і ефективного розвитку. Основою такої оптимізації виступають пріоритети і критерії оптимальності складної природно-господарської системи, враховуючи і належні природні умови життєдіяльності населення.

Аналіз останніх публікацій за темою дослідження. Одними з перших наукових підходів комплексного дослідження території були дослідження просторової організації території на національному і регіональному рівнях. В підрозділах Інституту географії НАН України розроблялись методологічні і прикладні підходи вивчення просторової організації суспільства. Важливим етапом дослідження можна вважати комплексні соціо-екологічні концепції розвитку соціоecосистем проф. Бачинського Г.О.(1991), концепцію міжгалузевих територіальних комплексів. Однак найбільш збалансованим підходом в сучасних умовах розвитку можна вважати ландшафтно-екологічний підхід щодо оптимальної організації території М.Д. Гродзинського (1993), в якому поєднано екологічні, соціальні і екологічні критерії.

Поєднання цих критеріїв у функціональ-

ному плані, просторовому і часовому аспектах дає можливість комплексного розвитку складних соціоecосистем на локальному, регіональному і національному рівнях. Наукові праці щодо ландшафтно-екологічної оптимізації регіональних геосистем обласного рівня (2003), ландшафтно-екологічної оптимізації території Поділля (2008), *оптимізації території* шляхом оцінювання біопродуктивності регіональних угруповань *розглянуті Л.П. Цариком на матеріалах адміністративної області*, Природоохоронна система як засіб оптимальної ландшафтно-екологічної організації території висвітлено Цариком Л.П. у 2010 році.

Питання оптимізації ландшафтно-екологічної організації території низового рівня розглянуто Новицькою С.Р. на матеріалах села Романівка Тернопільського району Тернопільської області (2017). Максименко Н.В., Гоголь О. на основі суцільного геохімічного обстеження території басейну Печенізького водосховища у межах Харківської області обґрунтували запровадження комплексного ландшафтно-екологічного індексу в якості оцінки стану території (2016). Максименко Н.В., Дорогань В.В., Карпець К.М. розробили систему заходів з недопущення можливих негативних екологічних, економічних та соціальних проблем на території лісових екосистем, які ґрунтуються на об'єктивній інформації, яку може надати процедура ландшафтно-екологічного планування (2019).

Національні та регіональні ландшафтні парки як функціональні складові природоохоронних і рекреаційних систем України розглянуті Л.П.Цариком, П.Л.Цариком у 2012 році.

Метою даної публікації є висвітлення об'єктивних передумов і існуючих проблем щодо оптимізації території обласного регіону з урахуванням природоохоронно-рекреаційних заходів.

Викладення основного матеріалу. При оптимізації природокористування обласного регіону доцільно провести SWOT-аналіз об'єктивних критеріїв і чинників оптимізації та наявності суб'єктивних проблем розвитку (табл.1).

З аналізу таблиці 1 зауважуємо, що першочерговими критеріями збалансованого розвитку будь якого регіону у складних умовах мають бути антропоecологічний – забезпечення здорового природного середовища проживання людей і природоохоронний – забезпечення умов щодо ефективного збереження і відтворення біотичного і ландшафтного різноманіття. Станом на 2021 рік у розроблених і

затверджених на відповідних рівнях програмах розвитку обласного регіону не простежується першочерговість природоохоронного і антропоecологічного пріоритетів. Такий стан речей можна довести на цифрах розвитку природоохоронної сфери (заповідність території сягає 8% проти 10.5% зазначених у національних програмах). Про ступінь сприятливості природних умов середовища проживання громадян свідчить ускладнений стан геоекологічної

ситуації регіону (низька якість поверхневих вод, відсутність належних комплексних зелених зон у більшості міст і сільських населених пунктів, неупорядкованість сміттєзвалищ у новостворених територіальних громад тощо). У регіональних доповідях про стан навколишнього середовища природоохоронний аспект розглядається у п'ятому розділі, антропоecологічні мотиви простежуються опосередковано.

Таблиця 1

SWOT-аналіз об'єктивних критеріїв і чинників оптимізації та наявних суб'єктивних проблем розвитку

Пріоритети і критерії оптимізації	Існуючі проблеми збалансованого розвитку
1. Антропоecологічний	1. Середні показники якості природних умов проживання
1. Природоохоронний	2. Дрібнодисперсність заповідних об'єктів. Недостатній рівень заповідності території
2. Агровиробничий	3. Надмірна розораність території. Низька врожайність с/г культур
3. Водогосподарський	4. Дефіцит якісних поверхневих і підземних вод
4. Рекреаційний	5. Невідповідність рекреаційної інфраструктури
5. Лісогосподарський	6. Низька лісистість території. Деформована вікова структура лісів
6. Мінерально-ресурсний	7. Надмірне закладання кар'єрів. Низька частка рекультивованих кар'єрів.

Пріоритетом другого порядку є найвища вартість природного ресурсу у структурі ПРП регіону. В нашому випадку це потенціал земельних ресурсів, що передбачає розвиток аграрного сектору виробництва. За оцінками вартісної структури ПРП Тернопільської області, проведеної Руденком В.П., частка земельних ресурсів складає понад 75%. [3] Водночас у структурі сільськогосподарських угідь області частка особливо цінних продуктивних земель складала, 70,3%. [1]. Це найвищий показник по Україні. Рівень розвитку аграрного сектору господарства високий, однак не відповідає критеріям ефективності за багатьма показниками (надмірною розораністю земельних угідь, невисокою середньою врожайністю культур, безпечністю обробітку ґрунтів і посівів, розбалансованістю розвитку рослинництва і тваринництва, низькою часткою внесення органічних добрив, значними втратами гумусу.)

Третій пріоритет за водогосподарським сектором регіону. Тисячі струмків, потічків потребують дбайливої охорони і відповідного ставлення людей до джерельно чистої води, оскільки якість води малих і середніх річок області бажає бути кращою. Збалансувати водокористування і водовідведення потребує продуманих рішень на рівні громад, адміністративних районів, області загалом. В першу

чергу необхідно змінити ставлення людей до води і особливо до чистої води (неврегульоване водоспоживання і водовідведення на рівні територіальних громад, відсутність у комунальному господарстві ефективних очисних споруд, наявність несанкціонованих свердловин підземних вод у сільській місцевості).

Потенціал рекреаційних ресурсів області не високий. У вартісній структурі ПРП він не перевищує 6%. Використання рекреаційних ресурсів потребує їх ефективного оцінювання, збереження і відтворення, нормування антропогенних навантажень тощо. Наявні національні природні (НПП і регіональні ландшафтні парки (РЛП) не задовольняють потребам вихідного дня, оскільки знаходяться на певній відстані від більшості населених пунктів. Запропонована мережа перспективних РЛП ще у далекому 2004 і 2005 роках [4], обґрунтована у численних працях науковців [7,8,10,11,13] і включена до складу перспективних заповідних територій фахівцями управління екології і природних ресурсів [2] не знаходить підтримки обласних структур щодо її своєчасного втілення.

Обґрунтована мережа наявних і перспективних НПП і РЛП області представлена в табл. 2. і 3. Станом на 2021 рік на теренах області функціонують 2 НПП і 3 РЛП. Як виявляється їхніх старань недостатньо для зрос-

Національні природні та регіональні ландшафтні парки Тернопільської області

Назва, тип об'єкту	Площа, га	Адміністративне розміщення та місцезнаходження об'єкта ПЗФ (в тому числі квартали і виділи)	Назва підприємства, організації, установи - землекористувача (землевласника), у віданні якого знаходиться об'єкт ПЗФ
«Кременецькі гори», НПП	6951,20	Кременецький та Шумський райони, у т.ч. кв.кв. 40, 41, 43, 44, 46, 47,71 Кременецького лісництва, кв. 19-22, 24- 53, 55-68 Білокриницького лісництва, кв. 49 вид. 11, 12 (частково), 14-18, кв.кв. 55-60, кв. 61 вид. 3-13,15-37, 39-45), кв.кв. 62-88 кв. 90 вид. 1-4, кв. 91 вид. 1-25, 27-30, кв.кв. 92 вид. 1-16,18-49, кв. 93, 95 вид. (1,2 (частково), 4 (частково), 5-12,17-18 Волинського лісництва Державного підприємства «Кременецьке лісове господарство», філія «Кременецькі гори» природного заповідника «Медобори» Держлісагентство України, Кременецьке районне лісгосподарське підприємство «Кремліс»	Адміністрація національного природного парку (21,6), Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, Державне підприємство «Кременецьке лісове господарство» - 5792,6 га, природний заповідник «Медобори» - 1000,0 га, КРЛП «Кремліс» - 137,0 га
«Дністровський каньйон», НПП	11778,27	Борщівський, Бучацький, Заліщицький, Монастирський райони, кв. кв. 5-13, 16-24, 49, 50, 55-67, 69, 74, 86-88 Дорогичівського лісництва, кв. кв. 33, 50-52, 54-66, 69-80 Язловецького лісництва, кв.кв. 21, 23-30, 71, 80- 83 Золото-Потіцького лісництва, кв.кв. 83-86 Коропецького лісництва Державного підприємства «Бучацьке лісове господарство», кв.кв. кв. 2 вид. 7, 56-62 Наддністрянського лісництва, кв.кв. 16 вид. 1, 52-54, 80-83, 90-92 Гермаківського лісництва, кв. кв. 11, 315, 21, 27,37, 42, 45-48, 38-42, 64, 74-85 Заліщицького лісництва Державне підприємство «Чортківське лісове господарство», Держлісагентство України	Адміністрація національного природного парку, Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України, Державне підприємство «Бучацьке лісове господарство» - 4640,14 га, Державне підприємство «Чортківське лісове господарство» - 2334,7, ВАТ «Тернопільобленерго» - 250,35 га, Дністровська ГЕС-1 ПАТ «Укргідроенерго» - 73,4 га, Тернопільський національний економічний університет - 4,5 га, Чортківський державний медичний коледж - 6,2 га, Більче-Золотецька сільська рада -11,0 га, Служба автомобільних доріг у Тернопільській області - 2,7 га, Дочірнє підприємство - оздоровчий комплекс «Лісовий» ЗАТ по туризму та екскурсіях «Тернопільтурист», ПП Юрків В.М. - 1,71 га, Бучацький міжгосподарський дитячий заклад «Лісовий дзвіночок» - 4,0 га, ПП «Кромвель» - 5,48 га, відокремлений підрозділ національного університету біоресурсів і природокористування України Заліщицький аграрний коледж ім. Є.Храпливого - 245,7 га, Бучацька районна державна адміністрація - 733,3 га, Борщівська районна адміністрація - 702,8 га, Заліщицька районна державна адміністрація - 1416,67 га, Монастирська районна державна адміністрація - 388,0 га
«Дністровський каньйон», РЛП	42084	Борщівський, Заліщицький, Бучацький і Монастирський райони, пн. межа проходить вздовж автошляху між селами Діброва, Коропець, Берем'яни, Сверхківці, Хмелева, Дорогичівка, Шутроминці, Нирків, Нагіряни, Торське, Глушка, Бедриківці, Городок, Синьків, Колодрібка, Устя, смт Мельниця-Подільська, селами Дзвиняч, Урожайне, Вигода, Окопи, пд. межа - по р. Дністер	Борщівський район - 13909,0 га: Борщівська міська рада(Бабинецька сільська рада Борщівського району), Іване-Пустенська міська рада(Пилипчанська, Іване-Пустенська сільські ради, Борщівського району), Мельнице-Подільська селищна територіальна громада (Вигодська, Вільховецька, Горошівська, Дзвиняцька, Дністровська, Урожайнівська, Устянська, Худиківська сільські ради Борщівського району) ради; Бучацький район - 8155,00 га: Бучацька міська рада(Ліщанецька, Порохівська,Дулібська, Жнибородська, Берем'янська, Язловецька сільські ради Бучацького району), Золотопотіцька сільська територіальна громада(Возилівська сільська, Стінківська, Космиринська, Костільницька, Миколаївська, Русилівська, Скоморохівська, Русилівська, Скоморохівська, Сновидівська сільські ради Бучацького району) ; Заліщицький район - 16053,0 га: Заліщицька міська рада(Колодрібська,

			Синьківська, Зозулинецька, Кулаківська, Городоцька, Бедриківська, Касперівська, Добрівлянська, Зеленогаївська, Зозулинька, Іване-Золотецька, Торська сільські та Заліщицька міська ради Заліщицького району), Товстенська селищна територіальна громада (Устечківська, Нирківська, Дорогичівська, Литяцька, Шутроминська, Хмельівська сільські ради Заліщицького району); Монастирський район -3967,00 га: Коропецька селищна (Коропецька селищна, Вербківська, Гориглядівська, Вістрянкасільська ради Монастирського району).
«Зарваницький», РЛП	283	Теребовлянський район, с. Зарваниця, Бучацьке лісництво, кв. кв. 15-21, лісове урочище «Вишнівчик», заплава р. Стрипа	Державне підприємство «Бучацьке лісове господарство», Держлісагентство України /262,9 га Золотниківська сільська територіальна громада (Зарваницька сільська рада Теребовлянського району /8,69 га/), Тернопільська єпархія Української греко-католицької церкви /11,41 га/
«Загребелля», РЛП	630	м. Тернопіль, дендропарк по вул. ЛьвівськійБережанській, лісопарк «Кутківці», лісове урочище «Пронятин» / кв. кв. 15-21 Тернопільського лісництва/, став з намітою частиною і гребним каналом, кв. кв. 5, 6, 9, 10, 11 лісонасаджень науково-дослідного виробничого господарства «Наука»	Державне підприємство «Тернопільське лісове господарство», Держлісагентство України / 116,0 га, науково-дослідне виробниче господарство «Наука» /29,2 га / , ВАТ «Зелене господарство» / 18,9 га/, Комунальне підприємство «Об'єднання парків культури і відпочинку м. Тернополя» / 310,0 га/, відділ технічного нагляду міської ради /115,984 га/, КП «Тернопільелектротранс» /0,1389 га/, ТОВ «ІНЕКСКОМ» / 0,87260 га/, Приватне підприємство «Давид» /0.1923 га/, приватний підприємець Баб'яр Тетяна Петрівна /0,4069 га/, Товариство з обмеженою відповідальністю «Бомонд-Україна» /4.2736 га//, рятувально-водолазна служба Тернопільської області /0.2348 га/, приватний підприємець Литвин Петро Мирославович /1,5926 га/, фізична особа підприємець Тимчій Іван Філімонович /0,020 га/, товариство з обмеженою відповідальністю «Алькас» /0,080 га/, суб'єкт підприємницької діяльності Жеграй Володимир Федорович /0,0970 га/, суб'єкт підприємницької діяльності Барановський Володимир Володимирович /площа не установлена/, суб'єкт підприємницької діяльності Барановська Іванна Анатоліївна /0,0970 га/, суб'єкт підприємницької діяльності Цимбал Руслан Анатолійович/площа не установлена/, приватне підприємство «МВМ»(Мариновський Володимир Михайлович) /0,116 га/, товариство з обмеженою відповідальністю «І.Т. Березовиця» /0,1448 га/, спортивне товариство профспілок «Україна» / 0,4548 га/, громадянин Гуда Ігор Богданович / 0,0827 га/, інші землі, не надані у власність і користування

Дністровський НПП і Дністровський РЛП знаходяться на крайньому півдні області, НПП «Кременецькі гори» - на крайній півночі області. РЛП «Зарваницький» - орієнтований на чисельних прочан Марійського духовного центру. РЛП «Загребелля» - забезпечує

потреби у рекреаційних послугах жителів м.Тернополя. Тому обґрунтування розгалуженої мережі РЛП (табл.3) є необхідним в умовах оптимізації природної, соціальної і економічної складових збалансованого розвитку території.

Таблиця 3

Перспектива створення або розширення національних природних та регіональних ландшафтних парків Тернопільської області (складена за [2])

Назва об'єкту, тип	Орієнтовна площа, га	Місце розташування (район, сільська рада, лісгосп, квартал тощо)	Орієнтовна дата створення, оголошення
Національний природний парк „Кременецькі гори” (розширення)	8049	Кременецький та Шумський райони, Волинське (3948,4 га) і Забарівське (2105 га) л-ва ДП «Кременецьке ЛГ». РКЛГП «Кремліс» (451,2 га) та КСЛМП «Волинь» (878 га), інші землі	НПП «Кременецькі гори» підготовлено наукове обґрунтування щодо розширення території парку на 1204,45 га на території Кременецького району, готуються документи до проекту розширення .

		не надані у власність і користування – 1566,2 га	Відмова РКЛГП «Кремліс» на включення 362,5 га земель лісового фонду
Національний природний парк „Дністровський каньйон” (розширення)	4000	Борщівський, Бучацький, Заліщицький та Монастирський райони, придністровські ландшафти (землі не надані власність і користування, землі державного лісового фонду)	НПП «Дністровський каньйон» підготовлено наукове обґрунтування щодо розширення території парку на 1462,73 га, готуються документи до проекту розширення. Відмова ДП «Чортківське лісове господарство» на включення 169,1 га земель лісового фонду до складу парку.
БЕРЕЖАНСЬКЕ ОПІЛЛЯ – регіональний ландшафтний парк.	12661,4	Між населеними пунктами Бережани, Лапшин, Вербів, Нараїв, Посухів, Вільховець, Мечиців, Демня з виходом на межу з Івано-Франківською областю, у тому числі у межах кв. кв. 9-47, 56-58, 60, 67- 76 Нараївського лісництва ДП «Бережанське лісомисливське господарство» (лісові урочища: «Вербів», «Вербівська дача», «Нараївська дача», «Лісники», «Демня», «Рай», «Куряни», «Посухів», прилеглих до лісових урочищ угідь	Попереднє обґрунтування Інституту екології Карпат НАН України доцільності створення національного природного парку «Бережанське Опілля» (2010). Наукове обґрунтування Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка і управління екології та природних ресурсів облдержадміністрації щодо необхідності організації регіональних ландшафтних парків та об’єктів інших категорій заповідання у межах Тернопільської області (15.02.2018).
УРМАНСЬКИЙ – регіональний ландшафтний парк	4000	Між населеними пунктами Поточани, Біще, Поручин, Урмань, Розгадів, у тому числі у межах кв. кв. 1-33, 35-64 Урманського лісництва ДП «Бережанське лісомисливське господарство» (лісові урочища: «Поточани», «Урмань», «Мала Урмань», «Розгадів»), прилеглих до лісових урочищ угідь.	Наукове обґрунтування Терно-пільського національного педаго-гічного університету ім. Володимира Гнатюка і управління екології та природних ресурсів облдержад-міністрації щодо необхідності організації регіональних ландшафт-них парків та об’єктів інших категорій заповідання у межах Тернопільської області (15.02.2018).
НАДЗБРУЧАНСЬКЕ ПОДІЛЛЯ – регіональний ландшафтний парк.	4000	Між населеними пунктами Рудка, Іванків, Гуштинка, Мушкатівка, Цигани, Скала – Подільська, у тому числі у межах кв.кв. 45-99 Скала-Подільського лісництва ДП «Чортківське лісове господарство» (лісове урочище «Дача «Скала-Подільська»), прилеглих до лісових урочищ угідь.	Наукове обґрунтування Терно-пільського національного педаго-гічного університету ім. Володимира Гнатюка і управління екології та природних ресурсів облдержад-міністрації щодо необхідності організації регіональних ланд-шафтних парків та об’єктів інших категорій заповідання у межах Тернопільської області (15.02.2018).
БАРИШСЬКИЙ – регіональний ландшафтний парк.	2000	Між населеними пунктами Барिश, Зубрець, Бертники, Чехів, Дубенка, Велеснів, Залісся, у тому числі у межах кв. кв. 7-17, 85-86 Золото-Потіцького лісництва, кв. кв. 78-86 Криницького лісництва, кв. кв. 41-55 Бучацького лісництва ДП «Бучацьке лісове господарство», (лісові урочища «Савинське», «Межеліски», «Рахів», «Чемерове», «Пулікове», «Чехів», «Бертники»), прилеглих до лісових урочищ угідь.	Наукове обґрунтування Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка і управління екології та природних ресурсів облдержадміністрації щодо необхідності організації регіональних ландшафтних парків та об’єктів інших категорій заповідання у межах Тернопільської області (15.02.2018).
ЗБАРАЗЬКІ ТОВТРИ – регіональний ландшафтний парк.	1500	Між населеними пунктами Залужжя, Зарубинці, Оприлівці, Добриводи, Хомівка, Дубівці, у тому числі у межах кв. кв.10-19, 26-41 Збаразького лісництва ДП «Тернопільське лісове господарство» (лісові урочища «Залужжя», «Пожарниця», «Дубівці», «Старий Збараж», «Вовчий ліс», «Вашківці»), прилеглих до лісових урочищ угідь.	Наукове обґрунтування Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка і управління екології та природних ресурсів облдержадміністрації щодо необхідності організації регіональних ландшафтних парків та об’єктів інших категорій заповідання у межах Тернопільської області (15.02.2018).
ЗАЛІЗЦІВСЬКО-ВЕРТЕЛКІВСЬКИЙ - регіональний ландшафтний парк.	3500	Між населеними пунктами Залізці, Гаї за Рудою, Підбережці, Піщане, Вертелка, Мшанець, Мильно, у тому числі у кв. кв. 18-30, 31- 59, 60-71, 77-84, 88-94 Мшанецького лісництва ДП «Тернопільське лісове господарство» (лісові урочища: «Бліх», «Мильно»,	Наукове обґрунтування Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка і управління екології та природних ресурсів облдержадміністрації щодо необхідності організації регіональних ландшафтних парків та об’єктів інших категорій

		«Вертелка», «Обаринці», «Янківці»), прилеглих до лісових урочищ угідь.	заповідання у межах Тернопільської області (15.02.2018).
ГОРИНСЬКИЙ – регіональний ландшафтний парк.	1500	Між населеними пунктами Пищатинці, Матвіївці, Борсуки, Передмірка, Великі Вікнини, у тому числі у кв. кв. 7-23 Лановецького лісництва, кв.кв. 6-13 Вишнівецького лісництво ДП «Кременецьке лісове господарство» (лісові урочища «Братерщина», «Вікнини», «Княжна», «Кацапщина»), прилеглих до лісових урочищ угідь	Наукове обґрунтування Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка і управління екології та природних ресурсів облдержадміністрації щодо необхідності організації регіональних ландшафтних парків та об'єктів інших категорій заповідання у межах Тернопільської області (15.02.2018).
МАЛОПОЛІСЬКИЙ – регіональний ландшафтний парк.	2500	Між населеними і пунктами Града, Кімната, Великі Бережці, Малі Бережці, Іква і Хотівка, у тому числі у межах кв. кв. 9-21, 24-25 Кременецького лісництва ДП «Кременецьке лісове господарство» (лісові урочища «Воронуха», «Тарнобор», «Борочок»), прилеглих до лісових урочищ угідь.	Наукове обґрунтування Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка і управління екології та природних ресурсів облдержадміністрації щодо необхідності організації регіональних ландшафтних парків та об'єктів інших категорій заповідання у межах Тернопільської області (15.02.2018).
ЛЕМКІВСЬКЕ СЕЛО (ЯРГОРІВСЬКИЙ) – регіональний ландшафтний парк.	4000	Між населеними пунктами Криниця, Дубенки, Яргорів, Велеснів, Гончарівка, Нова Гута, Рідколісся, у тому числі у межах кв. кв. 1-12,13-40 Криницького лісництва, кв.кв. 42-72, 85 Монастирського лісництва ДП «Бучацьке лісове господарство» (лісові урочища: «Яргорів», «Криниця», «Слобідка», «Дубенка»), прилеглих до лісових урочищ угідь	Наукове обґрунтування Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка і управління екології та природних ресурсів облдержадміністрації щодо необхідності організації регіональних ландшафтних парків та об'єктів інших категорій заповідання у межах Тернопільської області (15.02.2018).
ПІДГАСЦЬКИЙ – регіональний ландшафтний парк. П	4500	між населеними пунктами Завалів, Лиса, Носів, Рудники, Утринів, у тому числі у межах кв.кв. 52-64 Підгасцького лісництва кв. кв. 1- 40 Завалівського лісництва, кв.кв. 53,54, 94- 114 Литвинівського лісництва ДП «Бережанське лісомисливське господарство» (лісові урочища «Кендря», «Завалів», «Яблунівка», «Середне», «Вивірки», «Довге», «Рудники», «Боків»), прилеглих до лісових урочищ угідь.	Наукове обґрунтування Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка і управління екології та природних ресурсів облдержадміністрації щодо необхідності організації регіональних ландшафтних парків та об'єктів інших категорій заповідання у межах Тернопільської області (15.02.2018).
КНЯЖИЙ ЛІС – регіональний ландшафтний парк	4000	Між населеними пунктами Дружба, Кровинка, Острівець, Лошнів і містом Тербовля, у тому числі у межах кв. кв. 5-26, 31-105 Тербовлянського лісництва ДП «Тернопільське лісове господарство» (лісове урочище «Тербовлянська дача»), прилеглих до лісового урочища угідь.	Наукове обґрунтування Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка і управління екології та природних ресурсів облдержадміністрації щодо необхідності організації регіональних ландшафтних парків та об'єктів інших категорій заповідання у межах Тернопільської області (15.02.2018).
МОКЛЕКІВ (СЕРЕДНЬОСЕРЕТСЬКИЙ) - регіональний ландшафтний парк.	4000	Між населеними пунктами Скородинці, Бичківці, Біла, Горішня Вигнанка, Чортків, у тому числі у межах кв. кв. 1-30, 37-49, 53- 60, 72-74 Білецького лісництва ДП «Чортківське лісове господарство» (лісові урочища «Бичківці», «Білобожниця», «Монастирська дача», «Пухла», «Стінка», «Теребіш», «Ріг»), прилеглих до лісових урочищ угідь	Наукове обґрунтування Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка і управління екології та природних ресурсів облдержадміністрації щодо необхідності організації регіональних ландшафтних парків та об'єктів інших категорій заповідання у межах Тернопільської області (15.02.2018).
АНТОНІВЦІ - СВИНОДЕБРИ (БЛОКРИНИЦЬКИЙ) - регіональний ландшафтний парк	3500	Між населеними пунктами Стіжок, Велика Іловиця, Антонівці та адміністративною границею з Рівненською областю, у тому числі у кв. кв. 1-54 Волинського лісництва ДП «Кременецьке лісове господарство» (лісове урочище «Антонівці-Свинодебри»), прилеглих до лісового урочища угідь.	Наукове обґрунтування Тернопільського національного педагогічного університету ім. Володимира Гнатюка і управління екології та природних ресурсів облдержадміністрації щодо необхідності організації регіональних ландшафтних парків та об'єктів інших категорій заповідання у межах Тернопільської області (15.02.2018).

Мережа враховує об'єктивні можливості і потреби територіальних громад у наближенні до споживачів (рекреантів) місць цілеспрямованого відпочинку і оздоровлення. З природоохоронних екомережєвих позиції створення на практиці мережі РЛП сприятиме також формуванню у багатьох ландшафтних районах ключових і частини сполучних територій, з метою оптимізації регіональної екомережі. Подальша розбудова елементів рекреаційної

інфраструктури підвищить рекреаційний потенціал територіальних громад, а загалом потенціал сфери послуг обласного регіону.

Оцінка положення перспективних РЛП по відношенні до транспортних комунікацій, мережі міських поселень, наявної інфраструктури, спектру надання послуг проведена за п'ятибальною шкалою і відображена в табл. 4., а їх просторова організація представлена на рис.1.

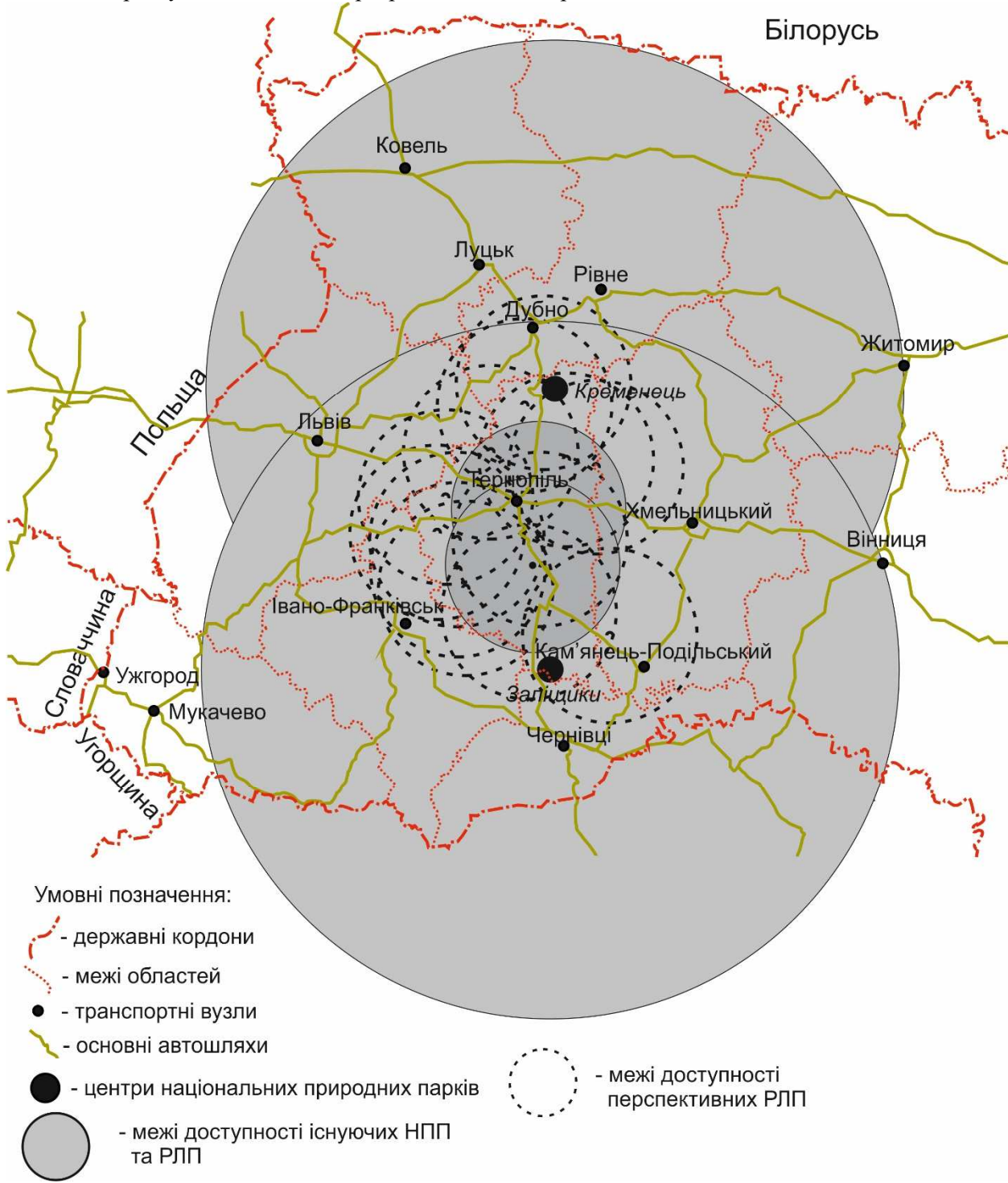

Рис. 1. Просторова організація і доступність РЛП і НПП для рекреантів

Оцінка ролі перспективних РЛП у рекреаційному природокористуванні регіону

Назва РЛП	Транспорт на доступність	Близкість до міських поселень	Наявність рекр. інфраструктури	Спектр рекр. послуг	Сумарна оцінка
Бережанське Опілля	3	3	4	5	15
Урманський	3	3	3	4	13
Підгаєцький	3	3	4	4	14
Лемківське село	2	3	4	4	13
Баришський	2	2	3	3	10
Середньосеретський	4	4	4	4	16
Надзбручанське Поділля	3	3	4	3	13
Княжий ліс	4	4	4	4	16
Збараські Товтри	3	4	3	4	14
Горинський	2	3	3	3	11
Залізцівсько-Вертелківський	3	4	3	3	13
Малополіський	3	4	3	3	13
Білокриницький	4	4	3	3	14
Середній показник	2,92	3,38	3,46	3,61	13,3

Величина сумарної оцінки ролі перспективних РЛП у рекреаційному природокористуванні регіону може вказувати на поетапність їх створення. Середньосеретський, Бережанське Опілля і Княжий ліс – ті регіональні ландшафтні парки, створення яких повинно носити першочерговий характер.

У вартісній структурі ПРП показник лісових ресурсів не перевищує 5,5%. Лісове господарство має четвертий пріоритет розвитку, оскільки територія області знаходиться в зоні широколистяних лісів. Лісистість території лісової зони згідно нормативних параметрів повинна складати не менше 23%, при нинішніх 16%. Заліснення схилів еродованих місцевостей, посадка і відновлення лісів на малопродуктивних землях, вирішення питання з колгоспними лісами, самосівами на місцях колишніх пасовищ – пріоритетні напрямки розбудови лісового господарства.

Частина лісів на околицях населених пунктів залучено до використання рекреаційними установами, що підтверджує тісні інтеграційні зв'язки між цими сферами.

Поєднаний аналіз мережі перспективних

РЛП з просторовими особливостями еколого-географічної ситуації дав можливість заключити, що більшість пропонуваніх РЛП знаходяться в місцях відносно сприятливої екологічної ситуації і їх наявність сприятиме її покращенню

Висновки та перспективи використання результатів дослідження. В результаті аналізу підходів щодо ландшафтно екологічної оптимізації обласного регіону необхідно зауважити, що існуючі тенденції розвитку не забезпечують у найближчій перспективі оптимального збалансованого процесу розвитку, оскільки антропоєкологічні і природоохоронні аспекти розвиваються за залишковим принципом пріоритетності. Поетапне створення запроєктованих РЛП сприятиме не тільки покращити функціонально-просторову структуру базових елементів регіональної екомережі, а й створити покращені природні умови для проживання місцевого населення. Результати дослідження можуть слугувати орієнтиром узгодженої стратегії пріоритетності розвитку екологічної, соціальної та економічної складових

Література:

1. Організація сільськогосподарського використання земельна ландшафтно-екологічній основі/ за ред. проф. П.Г. Казьміра – Львів: СПОЛОМ. 2009. – 254 с.
2. Природні ресурси / Природно-заповідний фонд// <http://ecoternopil.gov.ua/index.php/golovna>
3. Руденко В.П. Географія природно-ресурсного потенціалу України у 3-х частинах: підручник. – Чернівці: ЧНУ, 2010 552 с.
4. Царик Л.П. Природні національні та регіональні ландшафтні парки як складові елементи природоохоронного та рекреаційного комплексів Тернопілля. - Наукові записки ТНПУ. Серія: географія, 2004. – №3. – С. 176-181
5. Царик Л.П. Природоохоронний пріоритет ландшафтно-екологічної оптимізації території Поділля./Наукові записки ТНПУ. Серія: географія. – Тернопіль, 2008. – №1.– С.208-213 с.
6. Царик Л., Царик П., Кузик І. Національний природний парк «Кременецькі гори» в системі заповідного і рекреаційного

- природокористування / The 5th International conference — Science progress in European countries: new concepts and modern solutions (February 28, 2019) ORT Publishing, Stuttgart, Germany. 2019. 1359 p. S. 805-817
- Царик Л.П., Царик П.Л., Новицька С.Р., Гінзула М.Я. Мережа регіональних ландшафтних парків Тернопільщини: концептуальні засади формування, оцінка рекреаційного потенціалу.- Рекреаційне і заповідне природокористування. Зб. наукових праць. – Тернопіль: СМП "Тайп", 2012. – С.29-56.
  - Царик Л.П., Царик П.Л., Новицька С.Р. Національний природний парк «Дністровський каньйон» та його місце в регіональній туристсько-рекреаційній системі Тернопільщини / The 9th International conference — Science and society (February 1, 2019) Accent Graphics Communications & Publishing, Hamilton, Canada. 2019. 1359 p.S. 805-817
  - Царик Л.П., Царик П.Л. Нормування антропогенних навантажень екологічних стежок, туристичних маршрутів (на матеріалах НПП та РЛП Поділля) / Зб. наук. праць за матеріалами міжнародної наук.-практ. конференції «Подільські читання: Унікальні об'єкти природи і соціальної сфери Поділля...». - Кам. Под., 3-5 листопада 2016 р. – ТОВ «Друкарня Рута», 2016. – С.177-181.
  - Царик Л.П., Царик П.Л. Проектований РЛП «Бережанське Опілля» у системі екомережових відносин. - Наукові записки ТНПУ. Серія географія. Тернопіль: СМП «ТАЙП», 2020, №1. – С.147-156. DOI: <https://doi.org/10.25128/2519-4577.20.1.17>
  - Царик Л.П., Царик П.Л. Щодо оптимізації рекреаційних навантажень регіонального ландшафтного парку «Зарваницький» / Наукові засади природоохоронного менеджменту екосистем каньйонного Придністров'я. 100 років ботанічних досліджень у регіоні. Заліщики, 11-12 вересня 2014 року. – Львів: Ліга-Прес, 2014. – С.44-49.
  - Царик Л.П., Чернюк Г.В. Природні рекреаційні ресурси: методи оцінки й аналізу (на прикладі Тернопільської області).- Тернопіль: Підручники і посібники, 2001. – 189 с.
  - Царик П.Л., Царик Л.П. Регіональний ландшафтний парк «Загребелля» у системі рекреаційного і заповідного природокористування. Монографія. - Тернопіль: СМП «Тайп», 2013. – 188 с.

References:

- Orhanizatsiia silskohospodarskoho vykorystannia zemelna landshaftno-ekolohichnii osnovi/ za red. prof. P.H. Kazmira – Lviv: SPOLOM. 2009. – 254 s.
- Pryrodni resursy / Pryrodno-zapovidnyi fond// <http://ecoternopil.gov.ua/index.php/golovna>
- Rudenko V.P. Neohrafiia pryrodno-resursnoho potentsialu Ukrainy u 3-kh chastynakh: pidruchnyk. – Chernivtsi: ChNU, 2010 552 s.
- Tsaryk L.P. Pryrodni natsionalni ta rehionalni landshaftni parky yak skladovi elementy pryrodookhoronnoho ta rekreatsiinoho kompleksiv Ternopilshchyny. - Naukovi zapysky TNPU. Serii: heohrafiia, 2004. – №3. – S. 176-181
- Tsaryk L.P. Pryrodookhoronnyi priorytet landshaftno-ekolohichnoi optymizatsii terytorii Podillia./Naukovi zapysky TNPU. Serii: heohrafiia. – Ternopil, 2008. – №1.– S.208-213 ye.
- Tsaryk L., Tsaryk P., Kuzyk I. Natsionalnyi pryrodnyi park «Kremenetski hory» v systemi zapovidnoho i rekreatsiinoho pryrodokorystuvannia / The 5th International conference — Science progress in European countries: new concepts and modern solutions (February 28, 2019) ORT Publishing, Stuttgart, Germany. 2019. 1359 p. S. 805-817
- Tsaryk L.P., Tsaryk P.L., Novytska S.R., Hinzula M.Ia. Merezha rehionalnykh landshaftnykh parkiv Ternopilshchyny: kontseptualni zasady formuvannia, otsinka rekreatsiinoho potentsialu.- Rekreatsiine i zapovidne pryrodokorystuvannia. Zb. naukovykh prats. – Ternopil: SMP "Taip", 2012. – S.29-56.
- Tsaryk L.P., Tsaryk P.L., Novytska S.R. Natsionalnyi pryrodnyi park «Dnistrovskiy kanion» ta yoho mistse v rehionalnii turystsko-rekreatsiinii systemi Ternopilshchyny / The 9th International conference — Science and society (February 1, 2019) Accent Graphics Communications & Publishing, Hamilton, Canada. 2019. 1359 p.S. 805-817
- Tsaryk L.P., Tsaryk P.L. Normuvannia antropohennykh navantazhen ekolohichnykh stezhok, turystychnykh marshrutiv (na materialakh NPP ta RLP Podillia) / Zb. nauk. prats za materialamy mizhnarodnoi nauk.-prakt. konferentsii «Podilski chytannia: Unikalni obiekty pryrody i sotsialnoi sfery Podillia...». - Kam. Pod., 3-5 lystopada 2016 r.. – TOV «Drukarnia Ruta», 2016. – S.177-181.
- Tsaryk L.P., Tsaryk P.L. Proektovanyi RLP «Berezhanske Opillia» u systemi ekomerezhevykh vidnosyn. - Naukovi zapysky TNPU. Serii: heohrafiia. Ternopil: SMP «TAIP», 2020, №1. – S.147-156. DOI: <https://doi.org/10.25128/2519-4577.20.1.17>
- Tsaryk L.P., Tsaryk P.L. Shchodo optymizatsii rekreatsiinykh navantazhen rehionalnoho landshaftnoho parku «Zarvaniytskyi» / Naukovi zasady pryrodookhoronnoho menezhmentu ekosystem kanionovoho Prydnistrovia. 100 rokiv botanichnykh doslidzhen u rehioni. Zalishchyky, 11-12 veresnia 2014 roku. – Lviv: Liha-Pras, 2014. – S.44-49.
- Tsaryk L.P., Cherniuk H.V. Pryrodni rekreatsiini resursy: metody otsinky y analizu (na prykladi Ternopilskoii oblasti).- Ternopil: Pidruchnyky i posibnyky, 2001. – 189 s.
- Tsaryk P.L., Tsaryk L.P. Rehionalnyi landshaftnyi park «Zahrebellia» u systemi rekreatsiinoho i zapovidnoho pryrodokorystuvannia. Monohrafiia. - Ternopil: SMP «Taip», 2013. – 188 s.

Аннотация:

Царик Л.П., Царик П.Л. Витенко И.М. ПОДХОДЫ К ОПТИМИЗАЦИИ ЛАНДШАФТНО-ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ ОРГАНИЗАЦИИ ТЕРРИТОРИИ ОБЛАСНОГО РЕГИОНА

Рассмотрен комплексный геоэкологический подход к оптимизации ландшафтно-экологической организации территории (ЛЭОТ) Тернопольской области, который ориентирован на определении приоритетов и критериев оптимальности в современных эколого-социальных-экономических условиях. Учтены особенности геоэкологической ситуации, а также природно-ресурсный потенциал региона. Проведен SWOT-анализ объективных предпосылок и субъективных факторов ландшафтно-экологической организации территории и доведена необходимость ее реализации. На материалах развития хозяйственных сфер региона проведен сопоставительный анализ существующего развития с оптимальными ориентирами. Первоочередные приоритеты в современных условиях усложнения экоситуации – антропоэкологический и природоохранный не являются целевыми и рассматриваются в большинстве проектов и региональных программ как второстепенные

и планируются по старинке за остаточным принципом. Рассмотрены перспективы развития агропромышленного, водохозяйственного, рекреационного и лесохозяйственного секторов экономики как приоритетных за имеющейся в регионе структурой производственного природно-ресурсного потенциала.

Особое внимание уделено формированию и развитию 12 перспективных региональных ландшафтных парков, создание которых предложено более 15 лет тому. Их создание с дополнениями природоохранных органов планируется у всех ландшафтных районах области, в том числе и новых административных районах. В приведенных таблицах. описана территориальная структура, и их расположение, а также планируемый год создания.

Проведена оценка их роли в рекреационном природопользовании, что позволила определить поэтапность их создания. Кроме того, это даст возможности оптимизировать заповедное природопользование – выступить в роли природных ядер и экокоридоров региональной экосети. Создана картосхема, учитывающая доступность РЛП и НПП области для рекреантов (рис.1) на которой радиусами доступности посетителей покрыта вся территория области и значительные части соседних областей.

С учетом транспортной доступности это позволит определить пространственные направления создания и улучшения имеющейся рекреационной инфраструктуры, формирование и развитие новых элементов территориальной рекреационной системы.

Проведен анализ существующей эколого-географической ситуации (ЭГС) в местах расположения предложенных РЛП и сделано заключение о перспективном улучшении природных условий жизнедеятельности местного населения в необходимости первоочередного создания трех наиболее функционально и инфраструктурно развитых РЛП Бережанское Ополе, Среднесеретского и Княжий лес.

Система рассмотренных предложений даст возможность усилить ресурсосберегающие сферы хозяйственного комплекса, сбалансировать эколого-социально-экономическое развитие областного региона и участвующих местных громад в интересах людей.

Ключевые слова: ЛЭОТ, SWOT-анализ, оптимизация, сбалансированное развитие, условия проживания.

Abstract:

Tsaryk L.P., Tsaryk P.L., Vitenko I.M. APPROACHES TO OPTIMIZATION OF THE LANDSCAPE-ECOLOGICAL ORGANIZATION OF THE TERRITORY OF THE REGION

An integrated geocological approach to the optimization of the landscape-ecological organization of the territory (LEOT) of the Ternopil region, which is focused on determining the priorities and criteria of optimality in modern ecological-social-economic conditions, is considered. The features of the geocological situation, as well as the natural resource potential of the region, are taken into account. A SWOT analysis of the objective prerequisites and subjective factors of the landscape-ecological organization of the territory has been carried out and the need for its implementation has been brought to light. Based on the materials of the development of economic spheres of the region, a comparative analysis of the existing development with optimal guidelines is carried out. The priority priorities in the modern conditions of the complication of the ecological situation - anthropoecological and environmental protection are not targeted and are considered in most projects and regional programs as secondary and are planned in the old-fashioned way behind a residual principle. The prospects for the development of agro-industrial are considered. water, recreational and forestry sectors of the economy as priorities for the existing in the region structure of production natural resource potential.

Particular attention is paid to the formation and development of 12 promising regional landscape parks, the creation of which was proposed more than 15 years ago. Their creation with additions of environmental authorities is planned for all landscape areas of the region, including new administrative areas. In the tables below. describes the territorial structure, and their location, as well as the planned year of creation.

An assessment of their role in recreational nature management was carried out, which made it possible to determine the stage by stage of their creation. In addition, this will provide an opportunity to optimize nature conservation management - to act as natural cores and eco-corridors of the regional eco-network. A schematic map has been created that takes into account the accessibility of the RLP and NPP of the region for recreants (Fig. 1) on which the entire territory of the region and significant parts of the neighboring regions are covered by the radius of visitor accessibility.

Taking into account transport accessibility, this will make it possible to determine the spatial directions of creating and improving the existing recreational infrastructure, the formation and development of new elements of the territorial recreational system.

The analysis of the existing ecological-geographical situation (EGS) in the locations of the proposed RLP was carried out and a conclusion was made about the prospective improvement of the natural conditions of the local population's life in the need for the creation of the three most functionally and infrastructurally developed RLP Berezhanskie Opolye, Sredneseretskiy and Knyazhiy forest.

The system of the considered proposals will make it possible to strengthen the resource-saving spheres of the economic complex, to balance the ecological-socio-economic development of the regional region and the participating local communities in the interests of the people.

Key words: LEOT, SWOT analysis, optimization, balanced development, living conditions.

Надійшла 27.05.2021р.